

Μαρία Δ. Πετροπούλου
Σοφία Ι. Μαργαρίτη

Νέα Ελληνικά

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ

Γ
ΛΥΚΕΙΟΥ

- 60 ερωτήσεις θεωρίας με τις απαντήσεις τους
- 35 κριτήρια συνεξέτασης
- 20 δεκάλεπτα τεστ
- 15 πολυτροπικά κείμενα & 40 ερωτήσεις υποκειμενικού χαρακτήρα
- Ενδεικτικές απαντήσεις στα κριτήρια, στα τεστ και στα πολυτροπικά κείμενα

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή των συγγραφέων

ISBN 978-960-456-563-4

© Copyright: Απρίλιος 2021, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Μ. Δ. Πετροπούλου, Σ.Ι. Μαργαρίτη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

*Αφιερώνουμε το βιβλίο αυτό
στους μαθητές μας
με την ελπίδα
ότι θα τους εμπνεύσει
την επιθυμία για μάθηση,
την ανάγκη για αλλαγή
και την πίστη στην επιτυχία τους...*

Βρες χρόνο για διάβασμα, αυτό είναι το θεμέλιο της γνώσης
Γ. Ρίτσος

Προλογικό σημείωμα

Οι τελευταίες εξελίξεις στο εκπαιδευτικό σύστημα και στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών υπαγορεύουν έναν νέο τρόπο προσέγγισης της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας.

Από το σχολικό έτος 2019-2020 έχει καθοριστεί μια μορφή συνεξέτασης Νεοελληνικής Γλώσσας και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας σε μια προσπάθεια ενιαίας προσέγγισης τους. Στην τρίωρη αυτή δοκιμασία οι μαθητές έρχονται σε επαφή με δύο ή τρία μη διδαγμένα κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικά κειμενικά είδη και καλούνται να απαντήσουν τέσσερα θέματα.

Πιο συγκεκριμένα, η συνεξέταση αυτή έχει την παρακάτω μορφή:

- **ΘΕΜΑ Α:** ζητείται συνοπτική απόδοση μέρους του κειμένου ή συνοπτική απόδοση των απόψεων που διατυπώνονται σε ένα κείμενο για κάποιο ή κάποια ζητήματα.
Βαθμολογία: 15 μονάδες
- **ΘΕΜΑ Β:** περιέχει ερωτήματα που σχετίζονται με:
  - α) την κατανόηση λόγων και ενεργειών υποκειμένων που αναφέρονται στα κείμενα και των σχέσεών τους,
  - β) τον εντοπισμό και την ερμηνευτική προσέγγιση σκοπών, στάσεων, βασικών θέσεων προθέσεων των συντακτών των κειμένων, καθώς και τεκμηρίωση της βασικής ιδέας του κειμένου,
  - γ) την αξιολόγηση της συνάφειας ιδεών, επιχειρημάτων, τίτλων, υπότιτλων, εικόνων κ.λπ. με μια θέση ή άποψη που θέτει το κείμενο,
  - δ) την αναγνώριση και ερμηνευτική προσέγγιση τρόπου σύνδεσης και οργάνωσης ιδεών, προτάσεων, παραγράφων,
  - ε) τον σχολιασμό γλώσσας, δομής, λεξιλογίου και επιλογών του συγγραφέα ανάλογα με τον σκοπό και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που επιδιώκουν.**Βαθμολογία:** 40 μονάδες
- **ΘΕΜΑ Γ:** ζητείται παραγωγή ερμηνευτικού σχολίου με αφορμή το λογοτεχνικό κείμενο που δίδεται και προσωπική τοποθέτηση του μαθητή.
Βαθμολογία: 15 μονάδες
- **ΘΕΜΑ Δ:** ζητείται παραγωγή κριτικού κειμένου το οποίο ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο και οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν τεκμηριωμένα την προσωπική τους γνώμη, τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους.
Βαθμολογία: 30 μονάδες

Το βιβλίο αυτό αποτελεί ένα απαραίτητο συμπλήρωμα (ως συνέχεια του εγχειριδίου μας «Νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία Γ' Λυκείου») για τους μαθητές καθώς και για τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι διδάσκουν το μάθημα των Νέων Ελληνικών της Γ Λυκείου. Είναι ιδανικό για μια στοχευμένη επανάληψη, για την εμπέδωση της ύλης και την εξοικείωση με διαφορετικά κειμενικά είδη, με ποικίλους τύπους ερωτήσεων θεωρίας, πολυτροπικά κείμενα, ερωτήσεις πυροδότησης ερμηνευτικού διαλόγου και ερμηνευτικού σχολίου, ερωτήσεις υποκειμενικού χαρακτήρα και διάφορες διατυπώσεις παραγωγής λόγου, προκειμένου οι υποψήφιοι να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις εξετάσεις.

Όσον αφορά στη Νεοελληνική Γλώσσα τα μη λογοτεχνικά κείμενα που επιλέξαμε είναι στην πλειονότητά τους των τελευταίων ετών και τα κριτήρια αξιολόγησης που συντάξαμε είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας, προσαρμοσμένα στις τελευταίες οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας, ακολουθώντας και τη λογική και τη θεματολογία του νέου σχολικού βιβλίου «Φακέλου Υλικού – Δίκτυα Κειμένων».

Όσον αφορά στη Νεοελληνική Λογοτεχνία επιλέξαμε κείμενα ελληνικής και ξένης εργογραφίας, ποιήματα και πεζά τα οποία διακρίνονται για την πρωτοτυπία και τις εύστοχες ερωτήσεις τους, με σκοπό την επαφή και εξοικείωση των μαθητών με τις λογοτεχνικές αναπαραστάσεις, την ανατροφοδότηση της κριτικής τους σκέψης και τον αναστοχασμό, ώστε να παράγουν ερμηνευτικό σχόλιο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εξετάσεων.

Απώτερος στόχος μας είναι να βοηθήσουμε τον μαθητή να κατανοήσει τον τρόπο εξέτασης και τις απαιτήσεις του μαθήματος, να προετοιμαστεί κατάλληλα για τις τελικές εξετάσεις, να προσαρμοστεί στις μεταρρυθμίσεις και κυρίως να εμπλουτίσει τη σκέψη του, να ασκήσει την κριτική του ικανότητα και να γονιμοποιήσει δημιουργικά τις γνώσεις του. Μοναδικός μας προσανατολισμός η κατάκτηση της Επιτυχίας στις Πανελλαδικές!

Ειδικότερα το βιβλίο «**Νέα Ελληνικά Γ' Λυκείου – Κριτήρια συνεξέτασης**» περιέχει:

- 1^ο μέρος / Α' ενότητα : 60 Ερωτήσεις Θεωρίας με τις Απαντήσεις τους
- 2^ο μέρος / Β' ενότητα : 35 Κριτήρια Συνεξέτασης
- 3^ο μέρος / Γ' ενότητα : 20 Δεκάλεπτα Τεστ για εμπέδωση του Θέματος Β
- 4^ο μέρος / Δ' ενότητα : 15 Πολυτροπικά κείμενα / 40 Ερωτήσεις υποκειμενικού χαρακτήρα
- 5^ο μέρος α. Ε' ενότητα : Ενδεικτικές Απαντήσεις των 35 Κριτηρίων Συνεξέτασης
- β. Στ' ενότητα : Ενδεικτικές Απαντήσεις των Δεκάλεπτων Τεστ
- γ. Ζ' ενότητα : Ενδεικτικές Απαντήσεις των πολυτροπικών κειμένων

Μάρτιος 2021

Μαρία Δ. Πετροπούλου, Σοφία Ι. Μαργαρίτη

Περιεχόμενα

1^ο μέρος / Α' ενότητα:

Ερωτήσεις-απαντήσεις θεωρίας νέου τύπου

A. Θέμα Β	13
B. Τροπικότητα.....	29
Λογοτεχνία: Ερωτήσεις πυροδότησης ερμηνευτικού διαλόγου	30

2^ο μέρος / Β' ενότητα:

Θεματικές ενότητες και κριτήρια συνεξέτασης

Θεματική ενότητα 1 ^η : Επικοινωνία	33
1ο κριτήριο συνεξέτασης: Εικονικός κόσμος – Διαδίκτυο	33
2ο κριτήριο συνεξέτασης: Τέχνη – Ποίηση	37
3ο κριτήριο συνεξέτασης: Γκράφιτι	42
4ο κριτήριο συνεξέτασης: Γλώσσα	46
Θεματική ενότητα 2 ^η : Σχέσεις αλληλεπίδρασης	51
5ο κριτήριο συνεξέτασης: Ναρκισσισμός	51
6ο κριτήριο συνεξέτασης: Κοινή γνώμη	57
7ο κριτήριο συνεξέτασης: Φιλία	63
8ο κριτήριο συνεξέτασης: Μοναξιά	68
9ο κριτήριο συνεξέτασης: Αλληλεγγύη	73
Θεματική ενότητα 3 ^η : Σχέσεις αλληλεπίδρασης στον χώρο της εκπαίδευσης	79
10ο κριτήριο συνεξέτασης: Τηλεκπαίδευση	79
11ο κριτήριο συνεξέτασης: Παιδεία – Εκπαίδευση και ο ρόλος του δασκάλου	85
12ο κριτήριο συνεξέτασης: Τηλεόραση	92
Θεματική ενότητα 4 ^η : Έμφυλες ταυτότητες	97
13ο κριτήριο συνεξέτασης: Διάκριση των δύο φύλων	97

Θεματική ενότητα 5^η: Αναπαραστάσεις του διαφορετικού	102
14ο κριτήριο συνεξέτασης: Μορφές αναλφαβητισμού	102
15ο κριτήριο συνεξέτασης: Τρίτη ηλικία	107
16ο κριτήριο συνεξέτασης: ΑΜΕΑ, προσβασιμότητα και πολιτισμός	112
Θεματική ενότητα 6^η: Αναπαραστάσεις της ημετερότητας	117
17ο κριτήριο συνεξέτασης: Τουρισμός	117
18ο κριτήριο συνεξέτασης: Brain drain	123
19ο κριτήριο συνεξέτασης: Σύγχρονες μορφές εργασίας	128
Θεματική ενότητα 7^η: Ο ξένος:	133
20ο κριτήριο συνεξέτασης: Πρόσφυγες – Μετανάστες – Αντιρατσιστική εκπαίδευση	133
21ο κριτήριο συνεξέτασης: Ενωμένη Ευρώπη	136
Θεματική ενότητα 8^η: Ο άλλος ως εχθρός	142
22ο κριτήριο συνεξέτασης: Σχολική βία	142
23ο κριτήριο συνεξέτασης: Πόλεμος – Ειρήνη	148
Θεματική ενότητα 9^η: Αναπαραστάσεις της τεχνολογίας	153
24ο κριτήριο συνεξέτασης: Τεχνολογία	153
25ο κριτήριο συνεξέτασης: Ρομπότ	157
26ο κριτήριο συνεξέτασης: Τεχνητή νοημοσύνη	161
27ο κριτήριο συνεξέτασης: Τεχνητή νοημοσύνη και ανθρωπισμός	168
28ο κριτήριο συνεξέτασης: Ηλεκτρονικά παιχνίδια	173
29ο κριτήριο συνεξέτασης: Βιβλίο – ηλεκτρονικό βιβλίο	176
30ο κριτήριο συνεξέτασης: Κινητά και έφηβοι	183
Θεματική ενότητα 10^η: Εμείς και το φυσικό περιβάλλον	188
31ο κριτήριο συνεξέτασης: Φυσικό περιβάλλον / αστικό τοπίο	188
32ο κριτήριο συνεξέτασης: Φυσικό περιβάλλον – άνθρωπος και ζώα	193
33ο κριτήριο συνεξέτασης: Καταναλωτισμός	198
34ο κριτήριο συνεξέτασης: Ποιότητα ζωής	202
35ο κριτήριο συνεξέτασης: Νέοι και κόσμος	206
3^ο μέρος / Γ' ενότητα:	
Δεκάλεπτα τεστ για εμπέδωση του Θέματος Β	215

4^ο μέρος / Δ' ενότητα:

Προσέγγιση πολυτροπικού κειμένου	245
Πολυτροπικά κείμενα για αυτενέργεια	246
40 ερωτήσεις υποκειμενικού χαρακτήρα	259

5^ο μέρος**α. Ε' ενότητα:**

Ενδεικτικές Απαντήσεις των Κριτηρίων Συνεξέτασης	263
1ο κριτήριο συνεξέτασης	263
2ο κριτήριο συνεξέτασης	266
3ο κριτήριο συνεξέτασης	269
4ο κριτήριο συνεξέτασης	271
5ο κριτήριο συνεξέτασης	274
6ο κριτήριο συνεξέτασης	277
7ο κριτήριο συνεξέτασης	280
8ο κριτήριο συνεξέτασης	282
9ο κριτήριο συνεξέτασης	284
10ο κριτήριο συνεξέτασης	288
11ο κριτήριο συνεξέτασης	291
12ο κριτήριο συνεξέτασης	293
13ο κριτήριο συνεξέτασης	296
14ο κριτήριο συνεξέτασης	299
15ο κριτήριο συνεξέτασης	302
16ο κριτήριο συνεξέτασης	306
17ο κριτήριο συνεξέτασης	309
18ο κριτήριο συνεξέτασης	312
19ο κριτήριο συνεξέτασης	314
20ό κριτήριο συνεξέτασης	317
21ο κριτήριο συνεξέτασης	320
22ο κριτήριο συνεξέτασης	322
23ο κριτήριο συνεξέτασης	326
24ο κριτήριο συνεξέτασης	329
25ο κριτήριο συνεξέτασης	331
26ο κριτήριο συνεξέτασης	335
27ο κριτήριο συνεξέτασης	337

28ο κριτήριο συνεξέτασης	341
29ο κριτήριο συνεξέτασης	343
30ό κριτήριο συνεξέτασης	346
31ο κριτήριο συνεξέτασης	348
32ο κριτήριο συνεξέτασης	351
33ο κριτήριο συνεξέτασης	354
34ο κριτήριο συνεξέτασης	358
35ο κριτήριο συνεξέτασης	361
β. Στ' ενότητα:	
Ενδεικτικές Απαντήσεις των Δεκάλεπτων Τεστ	364
γ. Ζ' ενότητα:	
Ενδεικτικές Απαντήσεις / Σχολιασμός των Πολυτροπικών Κειμένων ..	381
Βιβλιογραφία	387
Βιογραφικά σημειώματα	391

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

*Ένα ταξίδι χιλίων χιλιομέτρων
αρχίζει με ένα βήμα*

A. ΘΕΜΑ Β

ΘΕΜΑ Β: κατανόηση, ερμηνεία, αξιολόγηση ιδεών, σύγκριση κειμένων, αξιοποίηση κειμενικών δεικτών κ.λπ. Αξιοποίηση στοιχείων θεωρίας που ήδη γνωρίζουν και από προηγούμενες τάξεις, και χρησιμοποίησή τους λειτουργικά, ώστε να απαντήσουν αποτελεσματικά και με σαφήνεια.

1 Με ποιους τρόπους νομίζετε ότι ο συγγραφέας επιχειρεί να πείσει ή να επηρεάσει τους αναγνώστες του;

Αναφορά σε τρόπους και μέσα πειθούς (ανακαλώντας μόνο τυπικά τη σχετική ορολογία) ώστε να υποδειχθεί πως ο συγγραφέας χρησιμοποιεί επιχειρήματα, στατιστικές μελέτες, παραδείγματα, απόψεις ειδικών, περιγραφή και αφήγηση, κατάλληλες γλωσσικές επιλογές, προκειμένου να πληροφορήσει / να πείσει / να συγκινήσει / να προβληματίσει / να διαμαρτυρηθεί κ.λπ. ό,τι άλλο φαίνεται κατάλληλο σε κάθε περίπτωση.

2 Να σχολιάσετε/ελέγξετε/αξιολογήσετε τη γλώσσα του κειμένου.

Να συσχετιστεί η λειτουργία διαφόρων λέξεων ενός κειμένου σε σχέση με το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργούν στον αναγνώστη. Π.χ. Η λέξη ο «σύγχρονος άνθρωπος» επαναλαμβάνεται με στόχο ο συγγραφέας να προβληματίσει, να δώσει έμφαση, να τονίσει τη χρονική στιγμή...

Πρέπει να αναφερθείτε σε εγκλίσεις, πρόσωπο, χρόνο χρονική βαθμίδα, δηλωτική/συννυποδηλωτική χρήση του λόγου, λόγιο/λαϊκό λεξιλόγιο, ορολογία/ιδιωματικές λέξεις, ξένα ορολογία και τον τρόπο που χρησιμοποιούνται ώστε να επιτευχθεί η πρόθεση του συγγραφέα/κειμένου (βλ. και σελ. 127, *Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ' λυκείου*, Πετροπούλου – Μαργαρίτη, εκδ. Ζήτη)

3 Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις αποδίδουν σωστά ή λανθασμένα (Σ ή Λ) απόψεις του συγγραφέα του κειμένου; Να τεκμηριώσεις κάθε απάντησή σου παραθέτοντας σχετικά αποσπάσματα από το κείμενο.

Απαντάτε ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ και στη συνέχεια εντοπίζετε το απόσπασμα του κειμένου όπου αναφέρετε η κάθε πρόταση και την παραθέτετε αυτούσια μέσα σε εισαγωγικά. (Βλ. και σελ. 58-59, *Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ' λυκείου*, Πετροπούλου – Μαργαρίτη, εκδ. Ζήτη)

4 Στη 2^η παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας φαίνεται ότι θέλει π.χ. να καταγγείλει. Να επιλέξετε στο κείμενο τρεις (3) κειμενικούς δείκτες που υποστηρίζουν την επιδίωξη αυτή και να εξηγήσετε την επιλογή σας.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΕΣ

*Κ*ΡΙΤΗΡΙΑ
ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ

33ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ: ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α (ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

Το φαινόμενο του καταναλωτισμού

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής μας σήμερα είναι η υπερκατανάλωση και αναφερόμαστε στην ακατάπαυστη και ανεξέλεγκτη αγορά προϊόντων. Εδώ δεν υπάρχει κάποιο όριο, ένα σημείο δηλαδή όπου ο αγοραστής θα θεωρήσει πως δεν χρειάζεται πλέον να αγοράσει κάτι, καθώς αυτό που έχει σημασία είναι η ηδονή από τη διαδικασία, την αγορά, την κατανάλωση καθεαυτή.

Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, πρέπει να αναφερθεί πως το φαινόμενο της καταναλωτικής συμπεριφοράς δεν περιορίζεται στα υλικά αγαθά, αλλά καλύπτει και άλλες μορφές ανθρώπινης στάσης όπως: Η συνεχής εναλλαγή ερωτικών συντρόφων, όπου η προσωπικότητα του καθενός περνάει σε δεύτερη μοίρα, ενώ εκείνο που κυριαρχεί είναι η σωματικότητα, δηλαδή το υλικό στοιχείο της ύπαρξής μας. Η απρόσωπη επικοινωνία στο Διαδίκτυο, όπου καθένας έχει τη δυνατότητα να απεκδυθεί όλα τα στοιχεία του χαρακτήρα του και να υπάρξει μόνο με τη μορφή λέξεων και εικόνων. Η εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου στον τηλεφακό, με στόχο την αύξηση της τηλεθέασης και με το κοινό να αποτελεί τη σύγχρονη αρένα που κρίνει, καταδικάζει, απαλλάσσει.

Ο καταναλωτισμός αποτελεί τρόπο διεξόδου από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος. Αυτά μπορούμε σε γενικές γραμμές να τα προσδιορίσουμε ως έλλειψη αξιών και ουσιαστικά νοήματος ζωής, εσωτερική φτώχεια και απόγνωση. Εκείνο που επιδιώκει να επιτύχει το καταναλωτικό ον με τις συχνές αγορές, είναι να κουκουλώσει το υπαρξιακό κενό του.

Έτσι καταφεύγει στις αγορές υλικών αντικειμένων, γιατί αυτές παράγουν ψευδαισθησιακή χαρά που ανακουφίζει προσωρινά. Η παροδική χαρά αυτή σύντομα χάνεται και χρειάζεται να επαναληφθεί. Οπότε το πρόσωπο επαναλαμβάνει τη διαδικασία ξανά και ξανά, γιατί είναι πολύ πιο εύκολη από την προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπίσει.

Βέβαια, στην έξαρση ενός φαινομένου όπως ο καταναλωτισμός συμβάλλουν αναμφίβολα και διάφοροι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες: η αμφισβήτηση, λόγου χάρη, παραδοσιακών αξιών δοκιμασμένων σε αντοχή και χρόνο, αλλά και των διαφόρων θεσμών όπως η οικογένεια. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο η άρνηση των αξιών και των θεσμών αυτών όσο η απουσία εναλλακτικών αξιών και θεσμών. Όταν απλώς γκρεμίζουμε για να γκρεμίσουμε, χωρίς να έχουμε να βάλουμε κάτι στη θέση αυτών που εξαφανίσαμε, νιώθουμε το υπαρξιακό κενό για το οποίο έγινε λόγος προηγουμένως. Σε αυτό συντείνουν και άλλα στοιχεία της σύγχρονης κοινωνίας όπως ο απομονωτισμός μας στο Διαδίκτυο. Που προκαλεί μοναξιά και περιθωριο-

ποίηση. Και όσο μεγαλώνει η μοναξιά τόσο κορυφώνεται η αγωνία του ανθρώπου.

Από την άλλη, δεν πρέπει να παραλείψουμε την τεράστια παραγωγή αγαθών και την πίεση για αγορά προϊόντων. Μέσω της διαφήμισης, ο σημερινός άνθρωπος περιβάλλεται από μια πανδαισία εικόνων και υποσχέσεων που ξεστρατίζουν, το ευάλωτο άτομο, το μεθούν, του δημιουργούν ψεύτικες ανάγκες. Έτσι το «κατέχω» γίνεται συνώνυμο του «υπάρχω» και αρχίζει να αξιολογεί (αλλά και να αξιολογείται) κοινωνικά με κριτήρια το σπουδαίο αυτοκίνητο, το σπίτι, τις διακοπές σε κάποιο πολυτελές ξενοδοχείο που διαφημίζεται στην τηλεόραση και που όλοι ξέρουν την αξία του.

Ως λύση στο πρόβλημα του καταναλωτισμού δεν μπορεί να προβληθεί η εγκράτεια, με τη μορφή της στέρησης. Ο λόγος είναι απλός: ο στερητικός τρόπος ζωής οδηγεί εκ νέου σε εξαρτήσεις – ενώ το μέτρο και η λιτότητα, όχι.

Αυτό που κυρίως χρειάζεται είναι να αποκτήσει κανείς μια υπαρξιακή προοπτική, να έρθει δηλαδή αντιμέτωπος με τα ουσιαστικά θέματα που τον απασχολούν και να αρχίσει να αναρωτιέται για την παραγωγή πιο μόνιμων πηγών χαράς. Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να πούμε ότι αντίδοτο στην καταναλωτική μανία αποτελούν η ικανοποίηση που παράγεται από την εργασία, όταν αυτή συντελείται με τη μορφή της διακονίας· η μετοχή σε μια σχέση βάθους, όπου επικρατεί μοίρασμα μεταξύ των προσώπων· προσωπική εξέλιξη, η οποία πηγάζει από το αλληλοκαθρέφτισμα των προσώπων· η εμπειρία της ανατροφής ενός παιδιού, αλλά και οι φιλικές σχέσεις όταν βασιζονται στην αλληλοεκτίμηση και την προσφορά του γέλιου. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να στραφούμε στον διπλανό μας και να τον αντιμετωπίσουμε ως προσωπικότητα, ζητώντας του να κάνει το ίδιο με εμάς. Ένας άνθρωπος καθορίζεται από τις αξίες που τον διέπουν και όχι από το τι κατέχει σε επίπεδο προϊόντων και επιφανειακών σχέσεων.

Εφημ. *Τα Νέα*, 27/04/2009 (διασκευασμένο κείμενο)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β (ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

[τα απλά πράγματα]

Μπορώ να γίνω ευτυχισμένος με τα πιο απλά πράγματα
 και με τα πιο μικρά...
 Και με τα καθημερινότερα των καθημερινών.
 Μου φτάνει που οι εβδομάδες έχουν Κυριακές.
 Μου φτάνει που τα χρόνια φυλάνε Χριστούγεννα για το τέλος τους.
 Που οι χειμώνες έχουν πέτρινα, χιονισμένα σπίτια.
 Που ξέρω ν' ανακαλύπτω τα κρυμμένα πετροράδικα στις κρυψώνες τους.
 Μου φτάνει που μ' αγαπάνε τέσσερις άνθρωποι.
 Πολύ...
 Μου φτάνει που αγαπάω τέσσερις ανθρώπους.
 Πολύ...
 Που ξοδεύω τις ανάσες μου μόνο γι' αυτούς.
 Που δεν φοβάμαι να θυμάμαι.
 Που δε με νοιάζει να με θυμούνται.
 Που μπορώ και κλαίω ακόμα.
 Και που τραγουδάω... μερικές φορές...
 Που υπάρχουν μουσικές που με συναρπάζουν.
 Και ευωδιές που με γοητεύουν...

(ανώνυμος ποιητής)

ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ**ΘΕΜΑ Α**

Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 70-80 λέξεις τους λόγους στους οποίους αποδίδει ο συντάκτης του κειμένου Α το φαινόμενο του καταναλωτισμού. Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

1 Τι εννοεί ο συγγραφέας στην 7^η παράγραφο του κειμένου Α με τη φράση: «ο στερητικός τρόπος ζωής οδηγεί εκ νέου σε εξαρτήσεις.»; Να αποδώσετε το νόημα του αποσπάσματος. (80-90 λέξεις) Μονάδες 10

2 α. Ποιο μήνυμα επιδιώκεται να μεταδοθεί μέσω του κειμένου Β; Συμπίπτει ή διαφοροποιείται από το μήνυμα που επιδιώκει να μας μεταδώσει ο συντάκτης του πρώτου κειμένου; (90-100 λέξεις) Μονάδες 10

β. Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα στην 4^η παράγραφο του κειμένου Α; Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να αναπτύξει την παράγραφο υπηρετεί την πρόθεση αυτή; Μονάδες 5

- 3** α. Ο συγγραφέας στην 5^η παράγραφο του κειμένου Α εμφανίζεται πολύ βέβαιος για τις απόψεις του. Με ποιες εγκλίσεις, με ποια σχήματα λόγου, με ποιες επιλογές στο λεξιλόγιο δείχνει τη βεβαιότητά του; Να αναφέρετε από ένα παράδειγμα μέσα από το κείμενο για κάθε μια από τις παραπάνω γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα. Συμμερίζεστε τη βεβαιότητά του; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. Μονάδες 5
- β. Στη 2^η παράγραφο του κειμένου Α, ο συγγραφέας παραθέτει τρία παραδείγματα: α. Ποιος ο ρόλος τους ως προς το περιεχόμενο / τη θέση του συντάκτη; και β. Ποιος ο ρόλος τους ως προς το υφολογικό αποτέλεσμα; Μονάδες 5
- γ. Να μετατρέψετε το συγκεκριμένο απόσπασμα αξιοποιώντας την κυριολεκτική χρήση του λόγου, κάνοντας το ύφος πιο επίσημο. «Μέσω της διαφήμισης, ο σημερινός άνθρωπος περιβάλλεται από μια πανδαισία εικόνων και υποσχέσεων που ξεστρατίζουν, το εύαλωτο άτομο, το μεθούν, του δημιουργούν ψεύτικες ανάγκες». Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο, είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα του ποιήματος; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. (100-150 λέξεις) Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Με αφορμή το περιεχόμενο του κειμένου Α και την εξάρτηση πολλών ανθρώπων από τη διαδικασία του καταναλωτισμού προβληματίστε σχετικά με το φαινόμενο του εθισμού, κυρίως των νέων, σε διάφορες μορφές εξάρτησης, όπως είναι το κάπνισμα, ο κυβερνοεθισμός, ο αλκοολισμός, η τοξικομανία, κ.ά. Ποια η γνώμη σας σχετικά με την άποψη που διατυπώνεται από πολλούς σήμερα ότι πολλοί νέοι είναι δέσμοι αυτών των εξαρτήσεων;

Είδος κειμένου: άρθρο

Μέσο επικοινωνίας: μαθητικό περιοδικό

Ιδιότητα: μαθητής/μαθήτρια. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΔΕΚΑΛΕΠΤΑ
ΤΕΣΤ

ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ Β

2^ο ΟΛΙΓΟΛΕΠΤΟ ΤΕΣΤ

1 Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της:

- α. Μια τέτοια συμπεριφορά προκαλεί αναπότρεπτες συναισθηματικές εκρήξεις, πολλά απρόοπτα στην ομάδα, εντάσεις στα μέλη της και ένα κλίμα αβεβαιότητας για όλους μας.
- β. Αν το φαινόμενο της εγκληματικότητας αμβλυνθεί από την πολιτεία με την απαραίτητη παροχή παιδείας στους πληθυσμούς αυτούς, τότε θα επιλυθούν και τα υπόλοιπα προβλήματά τους.

Μονάδες 5

2 Ποιο θέμα θίγεται μέσω του σκίτσου;

Μονάδες 5

3 Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα στην παράγραφο; Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 5

Τα παιδιά πρόσφυγες χρειάζονται ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, ασφαλείς συνθήκες, δυνατότητα πρόσβασης σε ζωτικούς χώρους, δομές και υπηρεσίες ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, προκειμένου να παραμείνουν ικανοί για δράση στην υπερνίκηση των αναπτυξιακών και προσανατολιστικών τους ζητημάτων, εξαιτίας του διαφορετικού αξιακού συστήματος, και να αναπτύξουν μια σταθερή ταυτότητα. Το

σχολείο, όσον αφορά τα παιδιά πρόσφυγες, πρέπει να παρέχει υποστήριξη και να είναι προσανατολισμένο στον βίοκοσμό τους. Γεγονός που σημαίνει, παράλληλα, αποδοχή της ποικιλομορφίας των κοινωνικών τους εμπειριών. Σημαίνει, επίσης, ότι οι εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να συμβιβάζονται με τους πολλούς περιορισμούς που προκύπτουν στην καθημερινή ζωή αυτών των παιδιών, για παράδειγμα η μη φοίτησή τους στο σχολείο ή η απέλασή τους.

Βασίλης Α. Πανταζής, «Αντιρατσιστική Εκπαίδευση», ΣΕΑΒ, 2015

4 Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος αν σε ένα απόσπασμα έχουμε:

- α.** καθημερινό λεξιλόγιο, προχειρότητα στην έκφραση, παρατακτική σύνδεση των προτάσεων, μικρές περιόδους.
- β.** επίσημο λεξιλόγιο, υποτακτική σύνδεση των προτάσεων, μακροπερίοδο λόγο.
- γ.** χρήση α' ενικού προσώπου, εξομολογητική διάθεση, προσωπικά βιώματα.
- δ.** γ' ενικό ή γ' πληθυντικό πρόσωπο, με παθητική σύνταξη, με αναφορική λειτουργία της γλώσσας.

Μονάδες 5

3° ΟΛΙΓΟΛΕΠΤΟ ΤΕΣΤ

1 Ο συγγραφέας ισχυρίζεται στην παρακάτω παράγραφο: «Οι διανοούμενοι και οι μαχητές του δρόμου συχνά αγωνίζονται για τον ίδιο σκοπό, την κατάργηση των κοινωνικών ανισοτήτων και τον μετασχηματισμό των κοινωνικών δομών». Να καταγράψεις όλους τους τρόπους πειθούς που αξιοποιεί. Θεωρείς ότι τελικά καταφέρνει να σε πείσει; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου αξιολογώντας την πειστικότητα καθενός από τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας.

Οι διανοούμενοι και οι μαχητές του δρόμου συχνά αγωνίζονται για τον ίδιο σκοπό, την κατάργηση των κοινωνικών ανισοτήτων και τον μετασχηματισμό των κοινωνικών δομών. Ο μαχητής του δρόμου χρησιμοποιεί την πέτρα και τη γροθιά του, ενώ ο πνευματικός άνθρωπος τη γραφίδα και τη νόηση του. Ο μαχητής του δρόμου καταφεύγει στην αμφισβήτηση του κοινωνικού κατεστημένου μέσα από την πυρά των συμβόλων του, ενώ ο διανοούμενος αμφισβητεί τη σαθρή καθεστηκία τάξη μέσα από τους πύρινους λόγους του και τα γεμάτα με ρομαντικό πάθος κείμενα του. Ο μαχητής του δρόμου παραθέτει τον προσωπικό σωματικό αγώνα του ως παράδειγμα ενεργού κινητοποίησης για τους συμπατριώτες του, ενώ ο διανοούμενος καταθέτει την πνευματική παραγωγή του ως μέσο για την αφύπνιση της κοινωνικής συνείδησης των συμπατριωτών του και τη συμπόρευσή τους σε έναν ευγενή αγώνα.

Μονάδες 5

2 α. Να αξιολογήσετε τα τεκμήρια στην παρακάτω παράγραφο.

- β.** Τι πετυχαίνει η αρθρογράφος με τη χρήση του ερωτήματος στην παράγραφο ως προς την αντίδραση του αναγνώστη;

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
*Π*ΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΥ
ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πολυτροπικά θεωρούνται τα κείμενα στα οποία το μήνυμα αποδίδεται με συνδυαστικούς τρόπους όπως για παράδειγμα συνδυασμό εικονιστικού και γλωσσικού μηνύματος (συνδυασμό εικόνας και λόγου). Έτσι ενδέχεται να μας δοθούν: ένα σκίτσο, μια εικόνα, μια αφίσα, μια φωτογραφία, μια γελοιογραφία, ένα γράφημα, ένα σχεδιάγραμμα και να ζητείται να σχολιαστεί κάποια από αυτά τα είδη. Προκειμένου λοιπόν να επιτευχθεί ο σχολιασμός, η νοηματική προσέγγιση και ενδεχομένως η επιδίωξη του πομπού θα μπορούσαμε να ακολουθήσουμε έναν παραγωγικό τρόπο ανάλυσης με τα παρακάτω «βήματα»/«στάδια»:

Βήμα 1^ο: Σύλληψη γενικής ιδέας / Θεματικού κέντρου με βάση τα δεδομένα που παρουσιάζονται.

Βήμα 2^ο: Περιγραφικό στάδιο στο οποίο εάν πρόκειται για μήνυμα στο οποίο κυρίαρχο ρόλο έχει η **εικόνα** εντοπίζουμε τους **οπτικούς δείκτες** της εικόνας, σκίτσου, γελοιογραφίας και παραθέτουμε τον αντίστοιχο συμβολισμό του, προσπαθώντας να το αποκωδικοποιήσουμε. Παρατηρούμε τα αντικείμενα, σχήματα, χρώματα, μεγέθη, στάση σώματος, ύφος/έκφραση προσώπου, μορφασμό, βλέμμα, αμφίεση αντλώντας με αυτόν τον τρόπο πληροφορίες για την πνευματική, συναισθηματική, ηθική κατάσταση, τις προθέσεις, ακόμη και την κοινωνική συνθήκη. Ενώ, εάν πρόκειται για γραφήματα ή διαγράμματα παρατηρούμε τα **αριθμητικά δεδομένα / στατιστικά** και τα συγκρίνουμε μεταξύ τους, συνεκτιμούμε τα δοθέντα στοιχεία και εξαγάγουμε τα συμπεράσματά μας.

Βήμα 3^ο: Επιδίωξη/Στόχος/Πρόθεση πομπού: Να παροτρύνει / να καταγγείλει / να σατιρίσει / να καυτηριάσει / να επιβραβεύσει / να ευαισθητοποιήσει / να αποτρέψει / να αναδείξει κ.ά.

Βήμα 4^ο: Μήνυμα (απώτερος στόχος / βαθύτερη επιδίωξη).

Βήμα 5^ο: Ενδέχεται να υπάρχουν επιπρόσθετες συγκεκριμένες ερωτήσεις:

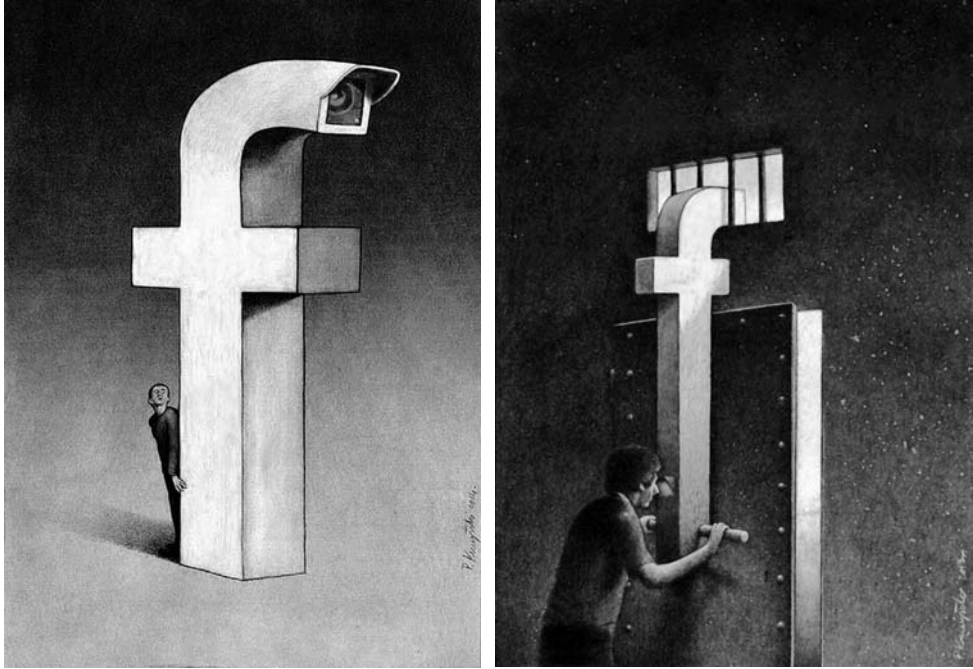
- α. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τον στόχο, το μήνυμα;
- β. Θεωρείτε πως είναι πειστικός;
- γ. Ο πομπός πέτυχε τον στόχο του και γιατί;
- δ. Σε ποιο κοινό πιστεύετε πως απευθύνεται;
- ε. Να τιτλοφορήσετε το σκίτσο ή τη γελοιογραφία.
- στ. Να συγκρίνετε το μήνυμα αυτού του κειμένου / τη στάση του πομπού με το πρώτο κείμενο / με τη στάση του συγγραφέα του πρώτου κειμένου με ποιο/ποια από τα/τις δύο συμφωνείτε; (ερώτημα πολύ πιθανό).

Προσοχή: Προσαρμόζουμε την απάντησή μας στο όριο λέξεων.

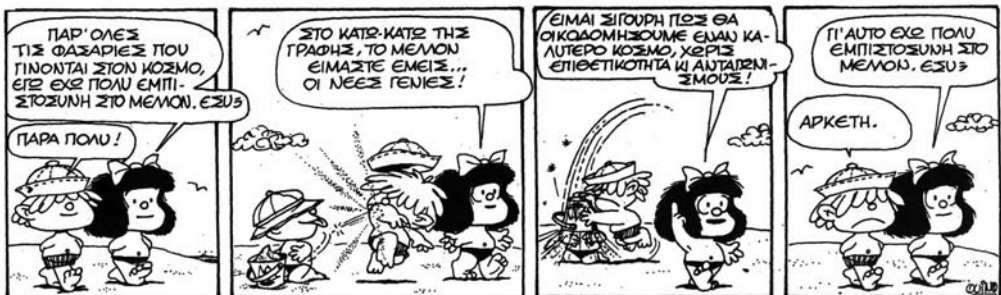
ΕΙΚΟΝΑ 12

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο στόχος του σκιτσογράφου; Θεωρείτε πως είναι πειστικός; Σε ποιους απευθύνεται; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 70-80 λέξεων.

ΕΙΚΟΝΑ 13

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Ποιο είναι το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο σκιτσογράφος; Με αφορμή το κόμικ της εικόνας να αναφέρετε τη σημασία της γελοιογραφίας για την κοινωνία. Η απάντησή σας να μην ξεπερνά τις 70-80 λέξεις.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Κριτηρίων συνεξέτασης

β) Δεκάλεπτων τεστ

γ) Πολυτροπικών κειμένων

Α. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ

1^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ: ΕΙΚΟΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΘΕΜΑ Α

Ο συντάκτης παρουσιάζει τους παράγοντες σύναψης διαδικτυακών σχέσεων. Αρχικά, οι διαδικτυακές σχέσεις οφείλονται στην επιφυλακτικότητα της άμεσης συναναστροφής. Η επικυριαρχία, όπως επισημαίνει, των επιφανειακών και εμπορευματοποιημένων επαφών ενισχύει τη διαδικτυακή επικοινωνία, χαροποιώντας το άτομο μέσα από μια νέα γνωριμία. Φαινόμενο, επίσης, εντεινόμενο από την υλιστική νοοτροπία και τον εθισμό σε αυτήν. Τέλος, η ανωνυμία στο διαδίκτυο προσφέρει την αίσθηση της ασφάλειας.

ΘΕΜΑ Β

- 1**
  - α.** Λάθος (1^η παράγραφος «δεν προκαλεί πλέον ιδιαίτερη εντύπωση»)
  - β.** Σωστό (2^η παράγραφος «Οι ουσιαστικές σχέσεις [...] εμπόρευμα»)
  - γ.** Σωστό (3^η παράγραφος «Ζούμε σε έναν κόσμο [...] είτε για άτομο»)
  - δ.** Λάθος (4^η παράγραφος «Σίγουρα, ο διαδικτυακός [...] σε κάθε περίπτωση»)
  - ε.** Σωστό (4^η παράγραφος «Για τον λόγο αυτό [...] θα ήθελε να τη χρησιμοποιήσει»)
- 2**
  - α.** Διπλή παύλα: επεξήγηση, προσθήκη πληροφορίας απαραίτητης για την κατανόηση του περιεχομένου της περιόδου.
Αποσιωπητικά: εκφράζουν τον προβληματισμό, την ειρωνεία και τη δυσαρέσκεια του συντάκτη για την κατάντια και τον ξεπεσμό των διαδικτυακών σχέσεων.
  - β.** Η σχέση του τίτλου με το περιεχόμενο είναι άρρηκτα συνυφασμένη. Ο μεταφορικός τίτλος ανταποκρίνεται πλήρως στο νοηματικό περιεχόμενο του κειμένου (νοηματικά ενεργός) και εύστοχος και μας προϊδεάζει γι' αυτό. Στο κείμενο παρουσιάζονται οι αρνητικές συνέπειες των διαδικτυακών σχέσεων στη ζωή του ανθρώπου και η αντικειμενική πραγματικότητα σχετικά με αυτές. Ο συγγραφέας/ψυχολόγος, επικεντρώνεται στα αρνητικά που προκύπτουν από τέτοιου είδους σχέσεις, μη διστάζοντας να μας παρουσιάσει «την πικρή αλήθεια».
  - γ.** Η πρόθεση του συγγραφέα είναι να μας πείσει για τα μειονεκτήματα του διαδικτυακού τρόπου επικοινωνίας προκειμένου να υιοθετήσουμε μια συνετή και μετρημένη στάση απέναντι στο διαδίκτυο κυρίως όσον αφορά τη σύναψη σχέσεων φιλικών ή ερωτικών. Ο τρόπος που επέλεξε να οργανώσει τον λόγο στην παράγραφο, προκειμένου να υπηρετήσει αποτελεσματικά τη συγκεκριμένη πρόθεσή του, είναι η μέθοδος αιτίου-αποτελέσματος (αίτιο: τα μειονεκτήματα του διαδικτύου / αποτελέσματα: η ανάγκη οριοθέτησης της στάσης του ατόμου απέναντί του).
- 3**
  - α.** Προσδίδεται καθολική διάσταση / ο συντάκτης εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΕΚΑΛΕΠΤΩΝ ΤΕΣΤ

1^ο ΟΛΙΓΟΛΕΠΤΟ ΤΕΣΤ

1 Ως εκπαιδευτικός που είναι πρέπει να κατανοήσει ότι οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντά του είναι να θεραπεύει τις αδυναμίες του μαθητή να προσπαθεί με κάθε τρόπο να προσεγγίζει τον τρόπο σκέψης, να αντιληφθεί τους δικούς του κώδικες και να συναισθανθεί τις ανάγκες του. Ο ρόλος του είναι να διαμορφώσει ανεξάρτητες και ισορροπημένες προσωπικότητες, άρα οφείλει να μαθαίνει τα παιδιά να σκέπτονται και να ενσωματώνουν στις πράξεις τους πανανθρώπινες αξίες και εμπειρίες. Με τη χρήση του γ' ενικού προσώπου το ύφος του αποσπάσματος έγινε πιο απρόσωπο, σοβαρό και επίσημο και ο λόγος απέκτησε ένα πιο αντικειμενικό τόνο ενώ ο γράφων αποστασιοποιήθηκε από το αναγνωστικό του κοινό.

2 α. Η **άνεση/ευκολία** λόγου που διέθετε τον έκανε να αποπνέει μια αίσθηση δυναμισμού στο περιβάλλον του.

β. Οι αποφάσεις του έδειχναν πως ήταν πολύ **συνετός/μυαλωμένος** άνθρωπος.

γ. Ασφαλώς και η απόκτηση ενός πτυχίου ήταν ένα σημαντικό **εφόδιο** / μια σημαντική **εγγύηση** για την υπόλοιπη ζωή του.

δ. Η κατάσταση **χειροτερεύει** εξαιτίας της κακής ψυχολογίας του.

ε. Δεν ωφελεί να δείχνεις **δειλία/ατολία** στη μάχη της ζωής γιατί εύκολα θα σε εκμεταλλευτούν.

3 α. Μεταφορική χρήση του λόγου / συνυποδήλωση

β. Επεξήγηση

γ. Αποδοκιμασία/δυσσάρεσκεια

δ. Έκπληξη

4 α. Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική: Πολύπλοκοι τρόποι υιοθετούνται από τα παιδιά από πολύ νωρίς στη ζωή τους.

β. Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική: Οι μηχανισμοί άμυνας χρησιμοποιούνται σε ένα μεγάλο βαθμό ασύνειδα.

2^ο ΟΛΙΓΟΛΕΠΤΟ ΤΕΣΤ

1 α. Ενεργητική σύνταξη. Μετατροπή σε παθητική: Αναπότρεπτες συναισθηματικές εκρήξεις, πολλά απρόοπτα στην ομάδα, εντάσεις στα μέλη της και ένα κλίμα αβεβαιότητας για όλους μας προκαλούνται από μια τέτοια συμπεριφορά.

β. Παθητική σύνταξη. Μετατροπή σε ενεργητική: Αν η πολιτεία αμβλύνει το φαινόμενο της εγκληματικότητας με την απαραίτητη παροχή παιδείας στους πληθυσμούς αυτούς, τότε θα επιλύσουν και τα υπόλοιπα προβλήματά τους.

2 Στο δεύτερο σκίτσο απεικονίζεται μια γυναικεία φιγούρα με γυρισμένη την πλάτη της ενώ στο μεσοπέλαγος παρατηρούμε τα θύματα ενός ναυαγίου, παιδιά, γυναίκες και

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ / ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1 Το θέμα που θίγει ο σκιτσογράφος αφορά τους εξαντλητικούς ρυθμούς της σύγχρονης ζωής και την καταρράκωση του σύγχρονου ανθρώπου από τις πολλαπλές καθημερινές υποχρεώσεις που τυποποιούν τη ζωή του και τον έχουν μετατρέψει σε ένα ρομπότ (δίχως συναίσθηματα και κρίση). Ο ίδιος δείχνει δυσλειτουργικός, σε μια σωματική, πνευματική και ψυχική αδράνεια (παθητική στάση σώματος, το κεφάλι που είναι πεσμένο προς τα πίσω, ενώ φορτίζεται από μια συσκευή για να μπορέσει να λειτουργήσει). Έχει παραμελήσει άλλες δραστηριότητες (πάγκος με πολλά χαρτιά και πίνακας με καρφίτωμένα χαρτάκια που του υπενθυμίζουν τον όγκο των καθημερινών του δραστηριοτήτων) γιατί αδυνατεί να διαχειριστεί την ποσότητα των πληροφοριών και των υποχρεώσεων. Η αδρανής στάση του σώματός του καθώς και οι ασπρόμαυρες αποχρώσεις της εικόνας, διαμορφώνουν μια καταθλιπτική ατμόσφαιρα. Στόχος του πομπού είναι να καταδικάσει τον συγκεκριμένο τρόπο ζωής και το μήνυμά του είναι να κάνει τον άνθρωπο να απεξαρτηθεί από την τεχνολογία και να οργανώσει αποτελεσματικότερα τον χρόνο / την καθημερινότητά του.

2 Το σκίτσο θίγει το φαινόμενο της αδυναμίας των παιδιών να αντιδράσουν στην πίεση που δέχονται από διάφορους εξωτερικούς παράγοντες προκειμένου να επιτελέσουν πολλαπλές δραστηριότητες και να επιδοθούν σε διάφορες ενασχολήσεις. Το σκίτσο απεικονίζει ένα παιδί που προσπαθούν να το κατευθύνουν (ένα γιγάντιο χέρι ασκεί πίεση), και να του επιβάλλουν ή έμμεσα να του υποβάλλουν συγκεκριμένες επιλογές και ασχολίες, δεκάδες δραστηριότητες που οφείλει να διεκπεραιώσει. Μέσω της εικόνας αυτής γίνεται αισθητή, η πίεση και το άγχος (παθητική στάση σώματος, δυσαρέσκεια στο πρόσωπο) στο οποίο υποβάλλονται οι νέοι και τελικά υπακούουν (στάση προσοχής), λόγω των αμέτρητων κοινωνικών απαιτήσεων και πιέσεων. Το μήνυμα είναι να μην εξαναγκάζουμε τα παιδιά να ακολουθούν επιλογές που δεν είναι της αρεσκείας τους, γιατί όταν οι εξωσχολικές δραστηριότητες επιβάλλονται από άλλους επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα στην ψυχοσύνθεση και την προσωπικότητα του παιδιού.

3 Η γελοιογραφία απεικονίζει τις συνέπειες της βιομηχανοποίησης στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Παρατηρούμε μια ουρά ανθρώπων, εργατών να εισέρχονται στο εργοστάσιο με τρόπο ομοιόμορφο, βαρυστημένο (βαδίζουν αργά με σκυμμένο το κεφάλι τους). Το εργοστάσιο παράγει ένα δήθεν οικολογικό αυτοκίνητο και ταυτόχρονα αποβάλλει καυσαέρια που μολύνουν το περιβάλλον. Στο βάθος υπάρχουν παρόμοια εργοστάσια που ρυπαίνουν τον αέρα, επιβαρύνοντας την ατμόσφαιρα. Η ειρωνεία κορυφώνεται στην έξοδο του εργοστασίου, όπου ένα πλήθος ανθρώπων χειροκροτά το «φιλικό» προς τη φύση, όπως παρουσιάζεται, αυτοκίνητο. Επίσης, παρουσιάζεται και μια κοινωνία η οποία δείχνει να είναι διχασμένη. Από τη μια πλευρά, στη μεγαλύτερη έκταση της κοινωνίας κυριαρχεί η υποανάπτυξη. Η δεύτερη κοινωνία απεικονίζεται ως πιο χαρούμενη με ζωηρά χρώματα, σε αντίθεση με τη μονότονη ατμόσφαιρα της υποανάπτυκτης κοινωνίας. Μέσω αυτής της γελοιογραφίας, διαφαίνεται και το χάσμα και η ανισότητα που επικρατεί. Στόχος να κατακρίνει την υπέρμετρη βιομηχανοποίηση, την εκμετάλλευση ανθρώπων και περιβάλλοντος. Το μήνυμα είναι να υιοθετήσουμε έναν πιο υγιεινό και μετρημένο τρόπο ζωής.